

Sygn. akt I CSK 924/22

POSTANOWIENIE

Dnia 14 stycznia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Władysław Pawlak

w sprawie z powództwa B. P.
przeciwko A. K.-P.
o ustanowienie rozdzielności majątkowej małżeńskiej,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 14 stycznia 2022 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powoda
od wyroku Sądu Okręgowego w K.
z dnia 18 marca 2021 r., sygn. akt XI [...]Ca [...],

**zwraca Sądowi Okręgowemu w K. skargę kasacyjną wraz z
aktami sprawy w celu wyjaśnienia rozbieżności pomiędzy
stronami w zakresie wartości przedmiotu zaskarżenia
determinującej dopuszczalność skargi kasacyjnej, a także w celu
ewentualnego sprostowania komparycji zaskarżonego wyroku.**

UZASADNIENIE

W pozwie wniesionym w dniu 31 października 2018 r. powód B.P. domagał się ustanowienia rozdzielności majątkowej z pozwaną A. K.-P. z dniem 31 października 2018 r. Wartość przedmiotu sporu nie została określona w pozwie ani też nie było w tej materii wszczęte postępowanie naprawcze.

Wyrokiem z dnia 6 października 2020 r. Sąd Rejonowy w K. uwzględnił w całości powództwo.

W apelacji pozwana zakwestionowała w całości rozstrzygnięcie Sądu pierwszej instancji domagając się jego zmiany i oddalenia powództwa, ewentualnie określenia daty ustalenia rozdzielnosci na dzień wydania wyroku. Po wezwaniu do uzupełnienia braków formalnych apelacji pozwana wskazała wartość przedmiotu zaskarżenia na kwotę 30 000 zł. Odpis pisma procesowego w tym przedmiocie został doręczony pełnomocnikowi powoda (k. 601, 604 i 605).

Wyrokiem z dnia 18 marca 2021 r. Sąd Okręgowy w K. zmienił wyrok Sądu pierwszej instancji w zakresie daty ustanowienia rozdzielnosci majątkowej z dnia 31 października 2018 r. na dzień 6 października 2020 r., a w pozostałym zakresie apelację pozwaną oddalił.

W skardze kasacyjnej powód zaskarżył wyrok Sądu drugiej instancji w zakresie, w jakim została uwzględniona apelacja pozwaną i określił wartość przedmiotu zaskarżenia na kwotę 270 000 zł, ogólnie uzasadniając, że stanowi ją suma wartości „ruchomość stron oraz połowy wartości raty kredytów, które powód spłacił samodzielnie od daty wniesienia pozwu do dnia 31 października 2020 r.”.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwana zakwestionowała wskazaną przez powoda wartość przedmiotu zaskarżenia, wnosząc o ustalenie jej na kwotę 30 000 zł (skoro powód nie zgłosił zarzutów do podanej w apelacji wartości przedmiotu zaskarżenia) i odrzucenie skargi kasacyjnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, jako jedną z przesłanek, skarżący powołał występowanie istotnego zagadnienia prawnego, tj. czy w sprawie majątkowej o ustanowienie między stronami rozdzielnosci majątkowej z określoną datą połowa wartości uregulowanego w spornym okresie samodzielnie przez jednego małżonka zadłużenia stron może być zaliczona do wartości przedmiotu sporu.

Według ugruntowanego orzecznictwa Sądu Najwyższego, przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na przesłankę istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) polega na sformułowaniu tego zagadnienia i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Musi przy tym chodzić o zagadnienie nowe, dotychczas

nierozpatrywane w judykaturze, które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej oraz innych podobnych spraw (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz.11, z dnia 11 stycznia 2002, III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 21 czerwca 2016 r., V CSK 21/16, nie publ., z dnia 15 czerwca 2016 r., V CSK 4/16, nie publ.).

Należy jednak zauważyć, że podnoszona przez powoda kwestia wartości przedmiotu zaskarżenia skargą kasacyjną dotyczy przesłanki jej dopuszczalności przez pryzmat progu wynikającego z art. 398² § 1 k.p.c., a zatem powinna być rozstrzygnięta przed oceną przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W zaistniałym pomiędzy stronami sporze o wartość przedmiotu zaskarżenia skargą kasacyjną zachodzi konieczność ustalenia tej wartości (art. 25 § 2 w zw. z art. 398²¹, art. 391 § 1 k.p.c.), a w konsekwencji dopuszczalności skargi kasacyjnej (art. 398⁶ § 2 k.p.c.). W postępowaniu apelacyjnym, w ramach którego wartość przedmiotu zaskarżenia nie determinowała dopuszczalności apelacji ani wysokości opłaty sądowej, Sąd odwoławczy nie badał podstaw określenia przez pozwaną tej wartości na kwotę 30 000 zł. W pozwie nie została wskazana wartość przedmiotu sporu. Zważywszy na charakter opłaty sądowej od pozwu w tego rodzaju sprawach, wysokość wartości przedmiotu nie miała wpływu na wysokość tej opłaty.

Ustawodawca nie zdefiniował przesłanek, od których uzależniona jest wartość przedmiotu sporu czy zaskarżenia w sprawach o ustanowienie rozdzielności majątkowej między małżonkami, aczkolwiek w zależności od żądania w odniesieniu do daty ustanowienia tej rozdzielności, wartość przedmiotu sporu (wskazana w pozwie) oraz wartość przedmiotu zaskarżenia (wskazana w apelacji albo w skardze kasacyjnej) może różnie się kształtować. Nie ma więc jednolitych i stałych reguł, które w każdym przypadku określają wartość sporu czy zaskarżenia w tego rodzaju sprawach. Wartość ta zależy od okoliczności konkretnej sprawy i w szczególności zakresu żądania. Mianowicie w razie, gdy powód domaga się ustalenia rozdzielności z datą wsteczną w stosunku do daty wniesienia pozwu, wartością przedmiotu sporu jest bez wątpienia wartość sfinansowania składników

majątkowych - pomiędzy żadaną datą a datą pozwu - ze środków, które zgodnie z ogólnymi zasadami stanowią majątek wspólny; to samo odnosi się do wspólnych zobowiązań pokrytych w tym okresie przez jednego z małżonków ze środków, które są objęte wspólnością majątkową małżeńską. Natomiast, gdy żadaną datą jest data wniesienia pozwu i małżonkowie nie mają wspólnych zobowiązań wówczas wartość przedmiotu sporu może być jeszcze inaczej konstruowana. Z kolei, gdy Sąd ustanowił rozdzielną majątkową z późniejszą datą w stosunku do żądanej przez zainteresowanego małżonka, wartością przedmiotu zaskarżenia jest wartość sfinansowania (oczywiście w zakresie, w jakim skorzystałby z tego przeciwnik procesowy) składników majątkowych, w okresie pomiędzy żadaną datą a datą orzeczoną, ze środków, które zgodnie z ogólnymi zasadami stanowią majątek wspólny plus ewentualnie wartość wspólnych zobowiązań pokrytych w tym okresie przez jednego z małżonków ze środków, które w normalnym biegu są objęte wspólnością majątkową małżeńską.

W istocie więc wartość przedmiotu zaskarżenia w tego rodzaju sprawach ma charakter dynamiczny implikowany przede wszystkim datą, z jaką został ustanowiony rozdział majątkowy w stosunku do dat eksponowanych przez strony procesu. Dlatego nie jest tak, jak twierdzi pozwana, iż wskazana przez nią w postępowaniu apelacyjnym wartość przedmiotu zaskarżenia wyznacza maksymalną wartość przedmiotu zaskarżenia w postępowaniu kasacyjnym, tym bardziej, że została określona ogólnie bez wskazania w tym przedmiocie kryteriów i nie była badana przez sąd z urzędu. Z samego braku zakwestionowania przez powoda tej wartości nie można wyprowadzać negatywnych dla niego konsekwencji w perspektywie postępowania kasacyjnego, skoro rozstrzygnięcie Sądu pierwszej instancji było zgodnie z jego żądaniem. Poza tym, pozwana wskazując wartość przedmiotu zaskarżenia w apelacji odwoływała się do wartości własnego interesu majątkowego, który niekoniecznie musi pokrywać się z wartością interesu majątkowego powoda.

W skardze kasacyjnej powód ogólnie opisał wskazaną wartość przedmiotu zaskarżenia bez wyjaśnienia jakie przedmioty zostały nabyte przez niego w spornym okresie (tj. pomiędzy datą wniesienia pozwu i datą wyroku Sądu pierwszej instancji) za środki, które ze względu na datę przyjętą przez Sąd drugiej

instancji weszły do majątku wspólnego oraz z jakich środków pokrył w tym okresie wspólne zobowiązania stron. Sam fakt pokrycia tych zobowiązań przez powoda nie oznacza jeszcze, że nastąpiło to ze środków, które w normalnym biegu, gdy małżonków łączy wspólność, wchodzi do majątku wspólnego, wszak mogły pochodzić też z jego majątku osobistego. Poza tym, jak wynika z ustaleń faktycznych w spornym okresie strony zawierały porozumienia co do spłat tych zobowiązań przeznaczając na ten cel środki uzyskane z przedmiotów wchodzących do majątku wspólnego.

W tej sytuacji zachodzi konieczność wszczęcia i przeprowadzenia postępowania naprawczego w celu wyjaśnienia wskazanej w skardze kasacyjnej wartości przedmiotu sporu, ponieważ powód poza ogólnymi twierdzeniami nie wykazał, że wartość ta kształtuje się na poziomie 270 000 zł, zaś pozwana w odpowiedzi na skargę kasacyjną podniosła w tej materii stosowne zarzuty, uzasadniające sprawdzenie tej wartości (art. 25 § 2 w zw. z art. art. 398²¹, art. 391 § 1 k.p.c.). Z uwagi na przedstawienie przez Sąd drugiej instancji skargi kasacyjnej bez usunięcia wskazanych wadliwości (wynikających z rozbieżnych stanowisk stron, przy braku materiału pozwalającego na poczynienie niewątpliwych ustaleń w tym przedmiocie) należało ją zwrócić na podstawie art. 398⁶ § 3 *in fine* k.p.c.

Niezależnie od tego koniecznym staje się też wyjaśnienie rozbieżności co do tego czy sprawa w postępowaniu apelacyjnym została rozpoznana na rozprawie czy na posiedzeniu niejawnym, a to w kontekście danych zawartych w komparycji wyroku (k. 615) oraz braku protokołu (art. 157 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c.) i zarządzeń z dnia 21 stycznia 2021 r. (k. 613) oraz z dnia 18 marca 2021 r. (k. 615/2).